

ONZE EXKURSIES IN 1979

J. Daams
Zuidsingel 23
1241 EH Kortenhoef

J. Frencken
Joh. Geradtsweg 71
1222 PN Hilversum

In 1979 rapporteerden wij, dat van het exkursieprogramma voor 1978 er 12 van de 18 exkursies vervallen moesten omdat er te weinig fungi waren. Van de 19, die er voor 1979 op het programma stonden, zijn er 7 afgelast. Dit was weer een tegenvaller.

De winter van 1978-'79 duurde lang en was erg koud. Maart en april waren bijzonder nat en koud. De weersomstandigheden in het voorjaar zijn altijd belangrijk voor de ontwikkeling van de paddestoelenflora in het verdere seizoen. Hier en daar was een opbloei in de zomer vast te stellen maar de droogte in augustus, september en oktober bracht toch geen rijke ontwikkeling. Heel laat in november en december was er echter nog vrij veel te vinden.

EXKURSIES

28 juli, Landgoed Pijnenburg, Lage Vuursche

Pijnenburg is een ongeveer 550 hectare groot landgoed onder de gemeente Baarn aan de rand van het Gooi. Het bestaat uit een heel wisselend landschap van oude en jonge bospartijen van naald- en loofhout. Over het algemeen is het bijzonder rijk aan paddestoelen. De laatste 10 jaren heeft het, evenals de bossen in het Gooi, te lijden gehad van verdroging, vooral door de verlaging van de grondwaterstand. Daarnaast zijn de weersomstandigheden natuurlijk ook belangrijk.

Tegen het eind van juli zouden we al een vrij groot aantal *Russula*-, *Lactarius*- en *Boletus*-soorten kunnen verwachten. De enige *Russula*'s, die werden gevonden waren: *Russula atropurpurea*, *R. grisea*, *R. mairei*, *R. ochroleuca* en *R. velenovskyi*. Daarnaast *Lactarius camphoratus*, *L. necator* en *L. obscuratus*. De boleten werden vertegenwoordigd door *Xerocomus badius* en *X. chrysenteron*. In totaal werden 60 soorten paddestoelen en 6 soorten Myxomyceten genoteerd.

De volgende soorten worden hier nog genoemd:

Hemimycena ignobilis
Paxillus atrotomentosus
Phaeolus schweinitzii
Pluteus salicinus

Rhodophyllus molliusculus
Trametes hoehnelii
Ustulina deusta
Tyromyces caesius

4 augustus. Landgoed Den Treek, Leusden

Dit landgoed, bijna 2000 hektare groot, is bijzonder gevarieerd en het behoort dan ook tot de rijkste exkursiegebieden in de provincie Utrecht. In totaal werden er een 60-tal soorten gevonden. Als we dan vaststellen, dat er tijdens exkursies in 1977 veelal meer dan 100 soorten werden gevonden, zien we, dat 1979 bepaald een niet uitbundig seizoen was.

Toch werden er een 10-tal *Russula*'s waargenomen, naast 4 *Lactarius*- en 7 *Boleten*soorten, waaronder *Xerocomus parasiticus*.

Hier volgt een selectie uit de lijst:

<i>Amanita spissa</i> var. <i>excelsa</i>	<i>Rigidoporus sanguinolentus</i>
<i>Entoloma rhodocylix</i>	<i>Serpula himantioides</i>
<i>Inocybe casimiri</i>	<i>Oxyporus populinus</i>
<i>Coriolellus serialis</i>	<i>Xerocomus rubellus</i>
<i>Inonotus cuticularis</i>	<i>Peziza badia</i>
<i>Mycena amicta</i>	<i>Scutellinia scutellata</i>
<i>Pholiota flammans</i>	

25 augustus, Zwanewater, Callantsoog

Dit terrein, tot nu toe niet zo vroeg bezocht, leverde een 30-tal soorten op; niet zo veel, maar de kwaliteit maakte veel goed (nov. 1977 leverde 130 soorten). Van de bijzondere vondsten noemen we de volgende:

Entoloma cuspidifer, eerste vondst in Nederland (Det. M.E. Noordeloos, R.H.)

- E. griseocyaneum*, een vrij zeldzame soort
- E. serrulatum*
- E. sodalis*

Hygrophorus phaeococcineus

Laccaria tetraspora, var. *scotica* Sing. (Det. T. Kuijper)

Marasmius scorodonius

Inocybe aeruginascens, eerste vondst in Nederland (Det. C. Bas)

Deze soort is pas vorig jaar uit Hongarije beschreven.

Phallus hadriani, de Duinstinkzwam met een violette volva, tegen het jaar 1600 al beschreven.

Scleroderma bovista

Trichoglossum hirsutum

3 september. Bossen Paleis Soestdijk

In de bossen achter het paleis, bestaande uit loof- en naalddhout van uiteenlopende leeftijd, werden ongeveer 100 soorten aangetroffen. De *Russula*'s geven een aardig beeld van hetgeen we in deze tijd van het jaar kunnen verwachten. Het waren de volgende soorten:

Russula amoenolens

- R. brunneo-violacea*
- R. cyanoxantha*
- R. fm. peltereaui*
- R. emetica*
- R. fellea*
- R. grisea* ss Gillet, Romagnesi

Russula mairei

- R. nigricans*
- R. ochroleuca*
- R. pectinatoides*
- R. velenowskyi*
- R. parazurea*
- R. xerampelina*

Opvallend is dan weer, dat in een dergelijk rijk milieu de Boleten vrijwel verstek laten gaan. Afgezien van *Xerocomus badius*, *X. chrysenteron* en *X. parasiticus* werd er geen enkele gevonden.

Van de overige vondsten noemen we nog de volgende:

- Coprinus cinereus*
- Cortinarius bolaris*
- C. delibutus*
- Entoloma rhodocylix*
- E. sordidulum*
- Lactarius subdulcis*
- Panaeolus acuminatus*
- Paxillus atrotomentosus*
- Pluteus salicinus*

- Psatyrella gossypina*
- Tephrocybe tylicolor*
- Vascellum pratense*
- Coriolellus serialis*
- Fistulina hepatica*
- Ganoderma adspersum*
- Rigidoporus sanguinolentus*
- Tyromyces chioneus*

15 september. Kuinderbos

Nog steeds is het zo, dat een exkursie naar de IJsselmeerpolder-bossen er uitspringt door allerlei bijzonderheden. Ook ditmaal weer. Er werden twee kavels geïnventariseerd. Kavel L 40, een Piceabos en Kavel L 72, gemengd loof- en naaldhout. De lijsten tellen resp. 54 en 50 soorten, waarbij opvallend is, dat de soortensamenstelling enorm verschillend is want het totaal aantal soorten was 96. In het sparrenbos werden weer de volgende merkwaardigheden aangetroffen: *Pterula multifida*, *Ramaria ochraceovirens*, *Russula queletii* en *R. nauseosa*! De eerste auteur van dit overzicht herinnert zich uit de meer dan 40 jaar, dat hij naar paddestoelen kijkt maar één sparrenbosje, waar *Ramaria ochraceovirens*, *Russula queletii* en *R. nauseosa* voorkwamen. Gedurende de oorlog ontdekte hij dit bosje langs de Oirschotse Dijk in Eindhoven. Er staat nu een grote fabriek op dit terrein. Het was toen de eerste vondst van *R. queletii* in ons land hoewel deze soort toen volgens de toenmalige paddestoelenboekjes vrij algemeen was.

Van de lijst van soorten, gevonden in het sparrenbos, nemen we de volgende over:

- Agaricus abruptibulbus*
- A. semotus*
- Clitocybe ditopa*
- Cortinarius romagnesi*
- Gloeophyllum trabeum*
- Hypholoma radicosum*

- Lactarius deterrimus*
- Mycena adonis* var. *coccinea*
- M. lactea*
- Otidea cf leporina*
- Thelephora caryophyllea*
- Melanoleuca humilis*

*Inocybe armeniaca**I. mixtilis**Lepiota ignipes*

Mycorrhiza-soorten als *Amanita*'s, Boleten, *Russula*'s en *Lactarius* spp. zijn nog steeds schaars vertegenwoordigd. Daarom worden deze, elders gewone soorten, nog wel in de lijstjes voor de polderbossen opgenomen. Dit blijkt uit het hiervolgende overzicht van een aantal soorten uit Kavel L 72.

*Amanita muscaria**Boletus badius**Bolbitium pluteoides*

(le vondst in NOP)

*Cortinarius decipiens**Cystoderma* cf. *longisporum**Helvella crispa**H. macropus**Micromphale perforans**Helvella elastica**Lactarius tabidus**Lyophyllum aggregatum**Mycena oortiana**Rigidoporus sanguinolentus**Stereum subtomentosum**Xylaria longipes*

15 september. Nuenens Broek, Nuenen

Deze exkursie naar een gebied, dat door de NMV voor het eerst werd bezocht, is goed geslaagd. Het is bekend terrein voor de Eindhovense groep, die in de onmiddellijke omgeving talrijke interessante gebieden kan onderzoeken. Er werden tijdens de exkursie in het Broek een honderdtal soorten gevonden. Als bijzonderheden noem ik *Inocybe calospora*, gemakkelijk te herkennen aan de prachtig gestekelde sporen. In Brabant hebben we deze soort eertijds op vrij veel plaatsen gevonden. Benoorden de rivieren is zij heel zeldzaam. Onder elzen werd *Cortinarius bibulus* aangetroffen. Dit is eerder een onbekende soort dan een zeldzame. Deze, waarschijnlijk kleinste, gordijnzwam komt zonder twijfel in de meeste elzenbosjes, vooral als deze vochtig zijn, voor. Zij wordt pas de laatste jaren goed herkend. Volgens de Flore is *C. bibulus* synoniem met *C. pulchellus*.

Hieronder volgt een opgave van enkele vondsten uit het

Nuenens Broek:

Pholiota cf. *lutaria**Bulbillomyces candida**Pluteus minutissimus**Entoloma icterinum**Rhodophyllum molliusculus**Stereum rameale**Steccherinum ochraceum**Tyromyces tephroleucus**Nyctalis lycoperdoides**Inocybe calamistrata**Rhodophyllum hirtipes* var. *tenuipes**Entoloma pernitrosa**Hebeloma sacchariolens**Hydnum repandum**Stereum subtomentosum**Inocybe paludinella**Flammula gummosa**Pholiota alnicola**Naucoria alnetorum**Xerocomus rubellus**Entoloma euchroum**Pholiota destruens**Cheilimenia vitellina**Peziza succosa*

22 september. Omgeving Rijssen

Tijdens deze exkursie werden 85 soorten aangetroffen. Daarbij valt op, dat er 15 *Russula*'s en 6 *Lactarius*en bij voorkomen. Met de *Boleten* is het bijzonder matig gesteld. Alleen *Xerocomus badius* werd gevonden.

Van de overige soorten noemen we de volgende:

<i>Abortiporus biennis</i>	<i>Marasmius epiphyllus</i>
<i>Clavulinopsis luteo-alba</i>	<i>Ramaria flaccida</i>
<i>Gomphidius roseus</i>	<i>Entoloma rhodocylix</i>
<i>Helotium epiphyllum</i>	<i>Rutstroemia firma</i>
<i>Ischnoderma benzoinum</i>	<i>Sparassis crispa</i>

6 oktober. Landgoed Broekhuizen, Leersum

Dit landgoed aan de rand van de Utrechtse Heuvelrug, bekend als tehuis van het Rijks Instituut voor Natuurbehoud, heeft mooie, oude beuken- en eikenopstanden. Sinds een paar jaar houden een paar medewerkers van het RIN zich bezig met de inventarisatie van de paddestoelen in dit gebied. De NMV bezocht het terrein voor de eerste maal. Er werden 125 soorten gevonden, waarvan er 14 nog niet op de inventarislijst voorkwamen.

Hieronder volgt een keuze uit de vondsten:

<i>Antrodia mollis</i>	<i>Phaeolus schweinitzii</i>
<i>Collybia fuscopurpurea</i>	<i>Phellinus pomaceus</i>
<i>Cortinarius armillatus</i>	<i>Pholiota aurivella</i>
<i>Grifola frondosa</i>	" " var. <i>cerifera</i>
<i>Gymnopilus sapineus</i>	" <i>alnicola</i>
<i>Hirneola auricula-judea</i>	<i>Pleurotus dryinus</i>
<i>Laccaria tortilis</i>	" <i>pulmonarius</i>
<i>Leccinum quercinum</i>	<i>Polyporus badius</i>
<i>Mutinus caninus</i>	<i>Tephrocybe rancidum</i>

13 oktober. Reestdal, Balkbrug

In het gevarieerde terrein (loof- en naaldhout, wegbermen en veenputjes) werden 114 soorten gevonden. Hier volgt een beperkte keuze van de vondsten:

<i>Cystoderma carcharias</i>	<i>Hebeloma radicosum</i>
" <i>longisporum</i>	<i>Pholiota lenta</i>
<i>Entoloma euchroum</i>	<i>Russula amethystina</i>
<i>Galerina allospora</i>	(det. v.V.)
" <i>heterocystis</i>	<i>Simocybe rubi</i>
<i>Macrotyphula fistulosa</i>	<i>Tephrocybe anthracophila</i>

21 oktober. Callantsoog. Zwanenwater, Kooibos

In totaal werden er tijdens deze exkursies 192 soorten gevonden. Hier volgt een bloemlezing uit de lijst van het Kooibos:

<i>Calyptella campanula</i> (Bas, RH)	<i>Leccinum variicolor</i> (RH)
<i>Cortinarius bibulus</i>	<i>Leucocoprinus georginae</i> (TK)
<i>Daldinia concentrica</i>	<i>Marasmius limosum</i>
<i>Galerina wellisiae</i> (Bas, RH)	<i>Melanoleuca iris</i> (TK)
<i>Hebeloma strophosum</i>	<i>Panellus serotinus</i> (Bas, RH)
<i>Leccinum quercinum</i> (RH)	<i>Russula sphagnophila</i>

28 oktober. Kleiputten bij Tegelen

Het exkursieterrein vormde de direkte omgeving van twee kleiputten, gescheiden door een zanddijk, op de Jammerdaalse Heide bij de Bovenste en Onderste Molen bij Tegelen. Er werden enkele interessante vondsten gedaan, waarvan *Stereum subtomentosum* wel de belangrijkste was. Deze soort kennen we vooral uit de IJsselmeerpolders, waar zij zeer algemeen is (Zie Coolia 21, p 33-36, 1978. H.v.d. Laan: Komt *Stereum subtomentosum* in ons land ook buiten de IJsselmeerpolders voor?). Wel, op die vraag van v.d. Laan kan nu het antwoord worden gegeven, dat deze soort in 1979 op de exkursie naar het Nuenense Broek (zie dit artikel) is gevonden en nu dus ook bij Tegelen.

Van de overige vondsten noemen we nog:

<i>Clavaria aff. subfulcata</i>	<i>Naucoria salicis</i>
<i>Hebeloma collariatum</i>	<i>N. subconspersa</i>
<i>Inocybe hirtella</i>	<i>Pholiota lutaria</i>
<i>I. salicis</i>	<i>Polyporus badius</i>
<i>Lyophyllum decastes</i>	<i>Tricholoma scalpturatum</i>

3 november. Oost-Flevoland, het Spijk en de Abbert

Al was het november geworden, het seizoen was bepaald niet ten einde. Er werden op deze dag in totaal 125 soorten aangetroffen. In het Spijk, een gemengd loofbos plus *Populus* plus grassingel werd een 80-tal soorten gedetermineerd. Een lijstje met een aantal aardige vondsten volgt hieronder:

<i>Ascocoryne cylichnium</i>	<i>Psatyrella cf. amstelodamensis</i> (Tj.)
<i>Clavaria acuta</i>	<i>P. olympiana</i>
<i>C. daulnoye</i> (Bl.)	<i>Sepultaria tenuis</i> (Tj.)
<i>Clitocybe agrestis</i> (Tj.)	<i>Stropharia cyanea</i> (Tj.)
<i>Conocybe dunensis</i> (Tj.)	<i>Tricholoma cingulatum</i> (Tj.)
<i>C. pilosella</i> (Bl.)	<i>Typhula erumpens</i> (Bl.)
<i>Cortinarius sertipes</i> (FJvdB)	<i>T. erythropus</i> (Tj.)
<i>C. viscidulus</i> (Tj.)	

Geoglossum fallax (Bl.) *Typhula phacorrhiza* (Tj.)
Inocybe cf. leptocystis (FJvdB) *Exidia gemmata*
Pholiota oedipus (Tj.) *Incrustoporia semipileata*

In de Abbert werd een gedeelte met loofhout, *Pinus nigra* en *Picea sitchensis* bezocht, waar 69 soorten op naam konden worden gebracht. Er werd weer een vindplaats van *Volvariella surrecta* vastgesteld: ditmaal echter heel jonge exemplaren, die op misvormde maar niet verrotte *Clitocybe nebularis* groeiden.

Uit de lijst blijkt weer hoe rijk de bossen in de polders kunnen zijn, zelfs nu, tegen het einde van het seizoen.

Clitocybe dicolor (Tj.) *Melanoleuca subpulverulenta* (Kl.)
Cystoderma carcharias *Lepiota ventriosospora* (FJvdB)
Hebeloma strophosum (Tj.) *Ripartitis tricholoma*
Hypholoma radicosum (Tj.) *Stropharia inuncta* (Tj.)
Inocybe hirtella (Tj.) *Tubaria dispersa* (Bl.)
Paxillus panuoides (op ong.
8000 jaar oude subfossiele
Pinus-stobben)

10 november. Staatsbossen te Bergen-Schoorl

De laatste exkursie van het seizoen leverde nog 97 soorten op. Bijzondere vondsten werden niet gedaan. Het was het beeld, dat we tegen het eind van het jaar kunnen verwachten.

(Tj.) = Herbarium Tjallingii, (FJvdB) = Herb. F.J.v.d. Bergh,
(Bl.) = Herb. Bijlsma, (Kl.) = Herb. A. Küling-Koenraads en
(RH) = Rijksherbarium Leiden.

Summary:

In 1979 the Dutch Mycological Society organised 12 forays at various localities in the Netherlands. The interesting taxa and first records (e.g. *Entoloma cuspidifer*, *Inocybe aeruginascens*) are listed.

=====